

E E N

In de dikke bast van een walnotenboom die langs de rand van de weg staat, is een litteken te zien dat mij al vrijwel mijn hele leven achtervolgt. Het lijkt op een blikseminslag, hoewel het de ongeoeffende kijker niet direct zal opvallen. Gelovige mensen beweren dat de hand van God het teken daar heeft geplaatst, maar mij heeft het heel wat tijd gekost om in die afdruk iets heiligs te herkennen.

Ze zeggen dat ongelukken een kwestie van toeval zijn, dat er geen plan of moedwilligheid achter zit. En wie mijn zussen gekend heeft, zal dat beamen. *Het was een ongeluk*. Maar tegen die mensen zou ik willen zeggen dat ongelukken niet bestaan. Er zijn alleen maar kansen.

Ja, in een paradijselijke wereld zou ik dat zeggen. En in de ogen van de meeste voorbijgangers lijkt onze boerderij inderdaad een soort paradijs. Maar mijn boodschap zou misleidend zijn als ik er niet aan toevoegde dat ik door mijn verhaal te vertellen dat paradijs woord voor woord aan het herbouwen ben.

*

Net als de oude walnotenboom ben ik ook getroffen. Niet door de bliksem, niet door een paardenhoef en ook niet door iets wat door mensen is gemaakt. Een jaar geleden werd ik getroffen door het lot. De gebeurtenis was voor mij plechtiger en meer ontnuchterend dan de dag waarop wij, als jongemannen binnen de Amish gemeenschap, na de dolle jaren van *rumspringa*, besloten ons te laten dopen.

Niets boezemt een Amish man meer vrees in dan de wetenschap dat zijn leven weleens volledig zou kunnen veranderen doordat hij gevraagd wordt de kerk te dienen. Er is geen enkele vorm van voorbereiding. Er zijn geen cursussen voor, je hoeft er geen testen voor te doen. Het is zelfs zo dat wanneer een Amish man wordt gekozen voor een bediening in de kerk, hij daarmee gecondoleerd wordt, in plaats van gelukkiggewenst. Ook voor mij was de vraag geen reden tot feest.

Ik ken geen enkele jongen die opgroeide met het verlangen om

voorganger te worden. Waar je als Amish jongen van droomt, is dat dat lot aan jou voorbij zal gaan. Want zo'n aanstelling is niet tijdelijk, voor een paar jaar, maar levenslang.

*

Ik voelde me daarom als een bang jongetje, ook al was ik dan al 45 jaar oud. Met gebogen hoofd en gesloten ogen snoof mijn neus de geur op van de gebarsten leren gezangenbundels. De bundels werden rondgedeeld onder de tien mannen die voorgedragen waren door onze families, vrienden en burens als kandidaat voor het ambt. Niet een van ons hield zijn hemd droog. Samen zaten we aan tafel te zweten. Samen staarden we zo intens naar die gezangenbundels dat ik durf te zweren dat we met onze angst een vuur hadden kunnen ontsteken. In een van de bundels lag een strookje papier met twee teksten erop, een uit Spreuken en een uit Handelingen. Hieruit werd in feite duidelijk dat degene die het strookje in zijn bundel aantrof, door God was uitverkoren. Er was geen man onder ons wiens vingers niet beefden, wiens knieën niet knikten onder het tafelblad. Geen man die niet, als hij de kans had gehad, het hazenpad zou hebben gekozen om maar te ontkomen aan de last van een leven als uitverkoren dienstknecht. Ik weet niet of er onder ons iemand was die meende de door Timoteüs genoemde kenmerken te bezitten van een bevoegd voorganger. Zo iemand moet 'sober, bezonnen, gematigd, gastvrij en een goede leraar zijn'. Wie van ons kon daaraan voldoen?

Wie van ons zou er ooit klaar voor zijn om *voor de rest van zijn leven* te dienen?

Ik in elk geval niet. Ik had een vrouw, kinderen en een baan. Ik had het veilingbedrijf van mijn vader geërfd, en ruim twee hectare paradijs om voor te zorgen. Na een hectisch avondje veilen moesten mijn stembanden gesmeerd worden. Dat zou ook nodig zijn om een preek te kunnen houden op zondagochtend. Van alle mannen aan tafel was ik toch zeker de minst voor de hand liggende kandidaat.

Zagen ze het niet? Ik was geen dienaar. Ooit was ik een dief geweest. Na al die jaren van geheimhouding en schaamte wilde ik

hun vertellen dat ik op 9-jarige leeftijd een camera had gestolen. De Amish houden er niet van om gefotografeerd te worden. Toch heb ik er meerderen verheugd zien opkijken van onder de schaduwen van hun bonnets en zwartgerande hoeden om met een glimlach naar de camera de vreugde van ons eenvoudige leven te delen. Wij geloven in gesneden beelden. Wij geloven dat een enkele foto de macht heeft onze ziel te stelen, ook al kunnen de kiekjes nooit de geheimen achter de glimlach blootleggen, de dingen die we achter onze ogen verborgen houden of liever niet zien. Het ging mij niet om die camera. Niet echt. Mij ging het om wat erin lag opgeslagen.

T W E E

Hoewel het al bijna veertig jaar geleden is, kan ik me de dag die tot het ongeluk leidde, nog herinneren. 6 juli 1976. Een dinsdag. Marktdag. Een toeristengezin had de camera laten liggen met hun wisselgeld, een paar dubbeltjes. Ik stopte ze in de sigarendoos achter de snoepkraam van mijn grootvader. Zijn kraam was een van de vele kramen die tegen elkaar aan geschoven stonden in de markt-tent. Mijn zussen waren naar buiten geslopen om de plaatselijke tieners vuurwerk te zien afsteken op de parkeerplaats. Ze hadden mij achtergelaten om voor de kraam te zorgen. Ik kon ze niet zien, maar ik wist wat ze van plan waren. Mijn oudste zus, Hanna, had ooit snoepwaren van onze grootvader geruild voor veelkleurige rookbommen. De meiden lieten die bommen vervolgens afgaan achter de schuur, waar ze buiten het gezichtsveld van onze vader konden dansen. Telkens als de viering van Onafhankelijkheidsdag op 4 juli voorbij was en het vuurwerk in de uitverkoop ging, maakten zij een extra portie toffees. Ze gebruikten de toffees als ruilhandel met de jongens uit de buurt die de halve *county* voorzagen van explosieven uit Noord- of Zuid-Carolina. Hanna had lef. En hoewel ze geen kwaad zag in de gekleurde rook, wist ze wel degelijk welke schade een foto kan berokkenen.

Ze was teruggekomen om meer toffees te halen en hield even in, aangezien de tienerzoon van het toeristengezin ook teruggekomen was, met een camera om mij te fotograferen. Hanna vroeg hem

ermee te stoppen. Als 19-jarige durfde zij te vragen wat ze wilde. Aanvankelijk sprak ze op een vriendelijke, warme toon, maar de jongen bleef kiekjes maken van mij.

En ik liet het toe.

Niemand had ooit een foto van mij willen maken. Niet dat het uitmaakte. Wij mochten niet poseren voor toeristen. Mijn ouders hadden ons er ontelbare keren over toegesproken, maar de toespraken van mijn oudste zus overtroffen alles. Op een keer, terwijl we van school naar huis wandelden, stopte er een toerbus, zodat de passagiers ons konden bekijken. Daarop had Hanna Sarah en mij bij de arm genomen. 'Als ze aandringen, doe dan je ogen dicht,' zei ze. 'De ogen zijn de deur van de ziel. Wat er ook gebeurt, houd die deur dicht. Gesloten. Kijk altijd de andere kant op.' Ik wilde weten wat er met onze ziel gebeurde als we toch op de foto werden gezet. Volgens Hanna zou God weten dat we niet van plan waren onze ziel weg te geven, zolang we maar niet rechtstreeks in de camera keken.

De toeristen waren dol op Hanna en mijn andere zussen. Ze deinsden er niet voor terug om uit hun huurauto's te stappen en zich aan de rand van ons boerenerf op te stellen en toe te kijken hoe wij met onze blote handen en voeten de aarde bewerkten. We raakten evengoed aan de fototoestellen gewend als aan de bulten op onze armen als gevolg van spinnenbeten of *gifsumak*. Camera's waren net auto's. Als het kon, vermeden we ze. Al geloof ik niet dat de toeristen kwade bedoelingen hadden. Mijn zussen bezaten een universele schoonheid waardoor iedereen die hen zag, ze op slag in het hart sloot. Ze hadden de blauwe ogen en de lichte Zwitserse huid van mijn moeder. Hun gezichten werden omlijst door walnootkleurig haar, dat rond de slapen doortrokken was met koper en goud. Ze wikkelden hun haar in een knotje en pinden dat boven in hun nek vast. Ik deelde alleen hun haarkleur. Ik was een jongen en er was niets aan mij wat hun schoonheid en charme kon evenaren. Als 9-jarige was ik de helft kleiner dan mijn zussen. Ik was mager en amper in staat om over de toonbank heen te reiken. Meestal verstopte ik me achter mijn zussen en schepte snoep uit de bakken. Maar er was iets met die jongen met de camera waardoor ik graag door hem gezien wilde worden. Met in mijn hand de schep waar-

mee ik snoep schepte, stapte ik bij de toonbank vandaan, zodat hij me beter zou kunnen bekijken. Ik trok de rand van mijn strohoed over mijn ogen en beet op mijn lippen om een glimlach te onderdrukken. Het voelde goed om de camera te horen klikken, en ook om de jongen telkens met zijn tong te horen klakken als hij door zijn lens iets moois zag. Ik voelde zijn ogen op mij gericht en genoot van de aandacht. De jongen kwam dichterbij, zijn rode buik tegen de toonbank aangedrukt. Hij was verbrand en zweterig en liet ronde afdrukken op het glas achter die op geglazuurde donuts leken.

Ik gaf een tandeloze glimlach ten beste. *Hij zal de spleet tussen mijn tanden wel willen zien.* Ik vond het mooi hoe ik ervan ging fluiten als ik sprak. 'Zoete mais,' zei ik, wijzend naar de spleet.

'Heb je d'r geld voor gekregen?'

'Waarvoor?'

'Je tand.'

'Nee.' *Krijg jij geld als je je tanden verliest?*

'Hou je handen eens stil,' zei hij.

De jongen maakte nog meer foto's. Ik zag hoe zijn vingers de knop indrukten, met de precisie en doelgerichtheid van iemand die jaagt. Wat hij ook deed. Plotseling werd mijn gezicht bedekt door een schaar en een harige, knokige hand met dikke gouden ringen.

'Maak alsjeblieft geen foto van hem.'

Ik herkende de stem. Een gezaghebbende bas, verscherpt door zijn jeugdijaren in Noord-Philadelphia. Onmiskenbaar Leroy Fischer, een oude vriend van de familie die als chauffeur voor ons had gewerkt wanneer we grote afstanden moesten afleggen. We hadden heel wat uren met hem doorgebracht in zijn grote witte bus. Dat chauffeur-zijn was een nevenactiviteit van hem die hij was begonnen om de kapperszaak die hij wilde kopen in Strasburg te helpen financieren. Mijn vader gaf hem bij gure weersomstandigheden altijd pijptabak als hij speciale nachtritten moest maken naar de veilingen. Hij zorgde voor ons en als wederdienst zorgden wij voor hem. Hij was de enige Buitenstaander die mijn ouders ooit ons huis hadden binnengelaten. We noemden hem nooit *Englisch*. Hij was Leroy. We hielden van hem. Hij was de enige zwarte man die wij kenden.

Hij wapperde met zijn hand voor mijn gezicht. Zijn vingers roken naar talkpoeder en *Lebanon bologna*. Hij rolde die worst altijd in

dunne plakjes witte Amerikaanse kaas en noemde dat zijn 'lunch'. Ik zag restjes kaas onder zijn vingernagels. In zijn hand hield hij een schaar. Op de bladen ervan zaten stukjes zilverkleurig haar uit de neus van een Amish man die toekeek vanuit Leroy's provisorische kapperswinkel: een kruk, een stuk zeil, een handspiegel die diagonaal op ons gericht stond. Naast de snoepkraam van *granddatt* behoorde Leroy Fischer voor zowel toeristen als de plaatselijke bevolking tot het meubilair van deze markt. Als geen ander kon hij de Amish imiteren, met een accent dat zo nauwkeurig het inslikken en de ritmiek van het *Pennsylvania Dutch* nabootste, dat ik luisterend met gesloten ogen van achter de snoepkraam kon zweren dat Leroy Amish was.

'*Auch chust listen*, luister nou gewoon,' zei hij dan, de Engelse j vervangend door een harde 'ch' en de b door een p. '*It's my chop to make you laugh*. Het is mijn taak om je te laten lachen. *Did chu know that Beter, Baul and Mary got a lot of choy from beanut putter and chelly?* Wist je dat Peter, Paul en Mary zo blij werden van pinda's met jam? *It's no choke. They did!* Het is geen grap, het is echt zo!

Ik vroeg me weleens af waar hij dat allemaal geleerd had. Dus vroeg ik hem dat ook een keer. 'God fluistert me de woorden in mijn dromen in,' zei hij. Dit verwarde mij, want ik dacht weleens dat Leroy misschien zelf God was. Ik vroeg een keer aan de bisschop of God een zwarte man was, waarop de bisschop antwoordde: 'God heeft geen gezicht.' Ik concludeerde dat zijn gelaatskleur er niet toe deed. Bij de reformatie in Zwitserland waren, voor zover ik kon nagaan, geen zwarte mannen betrokken geweest. De wortels van Leroy reikten tot in de stoeptegels van Noord-Philadelphia, en niet verder.

Ondanks alle feiten die suggereerden dat Leroy God *had kunnen zijn*, of op z'n minst een goede vervanger, was hij niet godsdienstig. In tegenstelling tot zoveel andere Engels sprak hij nooit over Jezus. Er hing geen houten kruis aan de muur van zijn huis of aan zijn markt kraam. Ook droeg hij niet zo'n 'rozige krans' bij zich die ik weleens had gezien om de hals van de nonnen die de markt afstruinden op zoek naar suikerbolletjes en een broodje barbecue. 's Zomers bood hij elke dinsdag zijn diensten aan. Al jaren had ik

met een mengeling van ontzag en jaloersheid zijn donkere vingers de schaar zien bedienen. Maar die dag kwam zijn aanwezigheid me slecht uit.

‘Ga weg, Leroy,’ zei ik.

‘Mij best.’

‘Leroy gaat niet weg en ik ook niet – totdat die jongen jou met rust laat.’

Hanna verscheen tussen ons in. Leroy trok zijn hand terug. Mijn oren gloeiden en ik trok mijn neus op. Mijn blik ging van de parse rookbom die ze op de vloer liet vallen, naar haar gebalde vuisten. Haar stem trilde.

‘Wegwezen, Eli.’

‘Ik ben nog niet klaar,’ onderbrak de jongen.

‘Eli Emanuel Yoder.’

‘Hij is nog niet klaar,’ zei ik.

Ik drukte mijn hakken in de vloer, niet van plan om te vertrekken, en voelde het koele beton. De jongen maakte nog wat foto’s. Hoe meer hij er maakte, des te leuker vond ik het, al wist ik dat het verkeerdt was. Het plezier vanwege de aandacht van de camera was groter dan mijn angst mijn ziel kwijt te raken. Voor het eerst in mijn leven wilde iemand van de buitenwereld *mij* zien.

‘Als je niet ophoudt, pak ik je camera af,’ zei Hanna. Intussen waren mijn zussen druppelsgewijs op het toneel verschenen, ruikend naar rookbommen en rotjes, met rafelige stukjes papier in hun gebedskapjes. Bij de broodkraam van Beiler tegenover ons hielden ze in, bevangen door de dreiging in Hanna’s stem. Ze fluisterden naar de broodverkoopster en haar dochter, Emma. Deze twee deden, al toekijkend, hun met meel bedekte handen voor hun mond. Emma en ik waren al sinds onze peuterjaren bevriend. Haar vader was de bisschop van ons district en ze was als een extra zus voor mij. Verstomd en hoofdschuddend staarde ze mij aan.

Terwijl de jongen dichter naar mij toe schoof, tilde hij het glazen deksel op, vlakbij de dropwielen.

‘Geef me de vijf,’ zei hij terwijl hij het schepje uit mijn hand stootte en mij zijn handpalmen aanbood in een gebaar dat ik inmiddels wel kende, ook al sprak ik toen nog nauwelijks Engels. Bij ons wisten zelfs de honden wat ‘geef me de vijf’ betekende. Ik had ook oudere

jongens de handen tegen elkaar zien klappen tijdens de rumspringa. Ze stapten dan pronkend in en uit hun van een transistorradio voorziene wagens, in een poging om stoer te doen. Ik strekte mijn handen uit in de verwachting dat hij me de vijf zou geven, maar in plaats daarvan maakte hij een foto. Hij lachte eerst, toen kreunde hij.

‘Poeh. Jij hebt me een stel lelijke grote handen,’ zei hij.

‘Wat zei je?’ vroeg Leroy.

‘Grote lelijkerd,’ zei hij langzaam, met een knipoog in mijn richting. Het duurde even voor ik de vertaling gemaakt had. Thuis spraken wij Pennsylvania Dutch, een Zwitserduits dialect, en we lazen vrijwel alleen maar Duits, ook de Bijbel. Zoals de meeste Amish kinderen leerde ik al sinds mijn zesde Engels en kon ik de taal beter verstaan dan spreken. *Groot. Lelijk.* Simpele woorden die mij rauw op mijn dak vielen en waarvan ik een brok in mijn keel kreeg. Ik keek op naar de ouders van de jongen. Ze waren teruggekomen om te twisten over het wisselgeld dat mijn zussen hun hadden gegeven nadat ze voor twee dollar drieëntwintig aan snoep hadden gekocht en hadden betaald met een biljet van vijftig dollar. Ik verwachtte dat ze iets zouden zeggen tegen hun zoon. Wat dan ook.

‘Maak ons alsjeblieft niet boos,’ zei Hanna.

De jongen lachte opnieuw en draaide zich om naar zijn moeder.

‘Mam, Amish mensen worden toch niet boos, of wel?’

‘Dat kunnen ze niet,’ zei ze en ze klapte haar handtas dicht.

Hanna boog naar voren en gaf de camera een klap, waarbij ze haar handpalm tegen de lens drukte. De jongen keek op, geschrokken. Hanna keek hem recht in de ogen en wachtte geduldig op zijn aftocht. Haar wangen gloeiden, in haar hals verschenen rode vlekken. Ik had haar nog nooit zo kwaad gezien, maar we wisten allemaal wat de reden was. Op dat moment draaide Leroy zich om en liep weg. Hij wist dat de grens van wat hij die dag voor mij kon betekenen bereikt was. De jongen haalde Hanna’s hand van de lens en stapte opzij in mijn richting om nog een laatste plaat te schieten. ‘Lach ’s naar het vogeltje, Grote Lelijkerd.’

Maar ik deed het niet. Ik trok mijn handen terug en duwde mijn vuisten achter mijn rug. Net als Hanna kneep ik in mijn vingers. Nu voelde ik de bloes op mijn eigen gezicht, de gloed in mijn hals. Ik

perste mijn lippen samen en de glimlach verdween. Ik staarde naar de voorbijschuivende schoenen op de grond en zag ze de pas inhouden. Ik zag sandalen die zich nerveus verplaatsten, de witte hielen van een verpleegster die aan haar enkel krabde. Niemand bewoog, jammer genoeg voor mij. Een brandend gevoel verspreidde zich vanuit mijn onderrug via mijn nieren tot in mijn longen. Het ademen deed zeer. Eerder had ik verwonderd een Vietnam-veterraan op de parkeerplaats van de markt op een accordeon zien spelen, waarbij hij de muziek tussen de plooiën van het instrument door perste. Op dat moment leken mijn longen wel op die accordeon: ze werden samengeknepen en stikten, geschokt door de brute werkelijkheid. Niemand had mij ooit gezegd dat ik lelijke handen had. Dat ze anders waren, wist ik wel. Een arts had de diagnose syndactylie gesteld, een onder de Amish veelvoorkomende genetische afwijking waarbij naast elkaar gelegen vingers of tenen aan elkaar vastgegroeid zijn. Hij had erbij gezegd dat het geen enkel probleem was. 'Je kunt er goed mee zwemmen,' grapte hij, 'net als een golden retriever!'

De zwemvliesachtige vergroeiing begon bij mijn eerste knokkel en ging door tot aan de derde. De huid tussen de vergroeide vingers was doorschijnend en wasachtig. Ik keek naar mijn handen en verborg mijn gezicht erin – mij plotseling en onherroepelijk bewust van mijzelf. De jongen had gelijk: mijn handen waren groot en lelijk. Het was alsof God een olielamp had ontstoken en gezegd had: 'Eli, dit ben jij.' Ik had nu geen enkele behoefte meer aan de aandacht van wie dan ook.

Daar stond ik, mijn blik onwrikbaar op de dropwielen gericht, niet in staat me te verroeren. Ineens joeg een soort explosie iedereen uiteen, behalve mij. Paniek in de tent. Een van de plaatselijke tieners had een M-80 gelanceerd binnen in de tent die de markt overkoepelde. De jongen was naar buiten gevlucht en had het fototoestel op de toonbank laten liggen, waar het rustig lag te wachten.

Ik ga het pakken, dacht ik zonder verontschuldiging of schaamte.

Ik wist dat het verkeerd was en het kon me niets schelen.

Ik liet mijn blik langs de verlaten marktkramen gaan en zag een rij uitdrukingsloze Amish poppen in de kraam naast de snoepkraam van mijn grootvader. Het waren er zes: vijf meisjes en een jongen,

net als mijn zussen en ik. Alleen hadden ze geen ogen om mee te zien. Ik boog het hoofd en vroeg de poppen op fluistertoon om toestemming om de camera te pakken. In de bak met dropwielen groef ik een kuil waar ik het toestel in stopte. Toen sloot ik mijn ogen en bad dat de jongen met de rode buik nooit zou terugkomen. Toen ik opkeek, voorbij de rij poppen, zag ik de ogen van Leroy Fischer die mij door zijn spiegeltje aan staarden...

*

Ik herinner me dat ik die avond niet naar bed wilde: ik had geen zin om na te denken over wat ik die dag gedaan had. Tijdens het avondeten fantaseerde ik dat de bisschop mij zou vragen: 'Op welke manieren heb je bijgedragen aan het goede of het kwade?' Hoe warm het ook was bij ons in de keuken, bij de gedachte aan mijn antwoord kreeg ik koude rillingen. Hoe kon ik ooit aan de bisschop of iemand van mijn familie vertellen dat ik de camera had gestolen? Ik hield me maar stil. Bij iedere poging een hap te nemen zag ik de verbaasde blik in de ogen van Leroy; ik liet mijn vork vallen om naar mijn eigen reflectie in het bord te staren. Doordat mijn neven en nichten, oom Isaac en bisschop Beiler te gast waren, leek het druk aan tafel. De maaltijd had een soort viering moeten zijn. Een week eerder had de tweeling van 18 jaar, Katie en Ella, gezegd dat ze besloten hadden zich te laten dopen en zich in de herfst aan te sluiten bij de kerk. Mijn ouders hadden de bisschop te eten gevraagd met de bedoeling hem onze schuur aan te bieden voor de doopceremonie. Ze redeneerden, en hoopten, dat hun oudste kind, Hanna, zich nu ook eindelijk zou laten dopen. Maar niemand sprak over de doop. In plaats daarvan zat iedereen mij bezorgd aan te staren. Oom Isaac was de enige aan tafel die me vroeg of het wel goed met me ging.

'Ik hoorde van Emma dat je heel wat hebt meegemaakt op de markt vandaag,' zei hij.

Ik slikte maar zei niets, starend naar de berg augurken, gemarineerde worteltjes, bloemkool en gele en groene bonen in mijn kom. Achter me bleef mijn moeder even staan met een mand vol broodjes. Ze hield de achterkant van haar pols tegen mijn voorhoofd aan.

Ik hield mijn adem in en had het idee dat elke diagnose beter moest zijn dan ziek te zijn van angst. Ze zuchtte alleen maar en keek toen mijn zussen strak aan. Ze hoopte daar aanwijzingen te vinden voor mijn vreemde gedrag, voor het feit dat ik geen hap door mijn keel kreeg en dat ik mijn handen maar onder mijn benen bleef houden.

Na de eerste paar minuten voelde ik niet zoveel meer, hoogstens een verdoofd, prikkelend gevoel in mijn vingertoppen – het enige deel van mijn handen waar de huidvliezen niet groeiden. Als het winter was geweest, had niemand zich verbaasd over mijn zithouding. Maar het was begin juli, en met een luchtvochtigheid van 90 procent was de lucht dik en stroperig van de warmte. Maar mij maakte het niks uit, al was het veertig graden geweest. Ik was niet van plan mijn handen die avond onder mijn dijen vandaan te halen. Misschien hield ik ze daar wel de rest van mijn leven.

Trouwens, zo redeneerde ik, er waren ook wel andere manieren om te eten. Ik kon wel zonder lepel of vork. Of tafel. Ik kon alleen eten. Van die gedachte knapte ik iets op. Ik denk dat ik misschien zelfs wel even geglimlacht heb. Terwijl ik op de harde houten bank zat, mijn handen verborgen voor mijn familie, zag ik plotseling een sprankje hoop. Als ik maar broekzakken had, hoefde ik mijn handen nooit meer aan iemand te laten zien.

Op dat moment legde mijn moeder de opscheplepel neer en zei, alsof ze mijn gedachten kon lezen: ‘Zeg dan wat je wilt.’

‘Broekzakken,’ zei ik zonder enige aarzeling.

Mijn moeder hield even de adem in. Mijn vader fronste, evenals de bisschop. Mijn zussen legden hun vork neer.

‘Broekzakken?’

‘Ja.’

‘Waarvoor wil je broekzakken?’ vroeg mijn moeder, met een blik van verstandhouding naar mijn zussen. Ze keken op van hun bord, maar bleven stil.

‘Ik wil broekzakken omdat het daar tijd voor is,’ zei ik, ook al wist ik dat wij broekzakken als werelds beschouwen. Wij dragen gewoonlijk *broadfall*-broeken, wijdvallende broeken met knopen aan beide zijden, maar de meeste Amish jongetjes krijgen op hun zesde zakken in hun broeken. Ik liep drie jaar achter.

‘Ik zal kijken wat ik kan doen. Maar je bent in de groei. Als je wilt dat je broek blijft zitten, moet je eten.’

Sarah, die rechts naast mij zat, giechelde. Ze was twee jaar ouder dan ik. Met haar 11 jaar leek ze als twee druppels water op Hanna, maar ze was kleiner en spraakzamer. Ruth, die als 14-jarige met links een homerun kon slaan, reikte voor mij langs om Sarah in haar bovenbeen te knijpen totdat ze au zei. Ik keek op naar mijn moeder.

‘Kunt u er morgen eentje maken?’

Mijn moeder keek mijn vader in de ogen. Hij schudde het hoofd.

‘Je moeder moet werken. Alleen al deze week heeft ze twintig stambomen gekalligrafeerd. Ze heeft vast last van haar handen.’

Ik geloofde er niets van. Zij klaagde zelden over haar werk, een hobby die we *Fraktur* noemen. Het is een soort kalligrafie die wel iets weg heeft van borduren op decoratief papier. Aangezien de Amish geen foto’s bewaren van de levenden, vormen de Frakturs van een stamboom – die meestal gebruikt worden als familiearchief – de enige geschiedkundige documentatie van ons bestaan. Tot in Montana waren er Amish mensen die van mijn moeders schitterende kalligrafie hadden gehoord en haar inhuurden.

‘Met mijn handen gaat het prima, Reuben. Ik wil het best doen.’

‘Ik heb niet eens broekzakken,’ zei mijn vader, ‘en ik ben al 45.’

‘Jij hebt ook niet zulke handen als ik,’ mompelde ik binnensmonds. Ik voelde het bloed naar mijn wangen stijgen en deed mijn best om te geloven dat broekzakken afdoende zouden zijn om mijzelf voor de wereld te verbergen.

*

Het knerpemde geluid van banden op grind en de knallende uitlaat van Leroy Fischers Austin Healy, bouwjaar 1962, doorbrak de stilte. Behalve Leroy’s bus was de Austin Healy de enige andere auto die met enige regelmaat bij ons op de boerderij te zien was. Er ging een portier open en weer dicht. We hoorden het geluid van schoenzolen op de tegels, het gerinkel van de ketting van onze hond die opstond om Leroy te begroeten en het kletsen van haar staart tegen zijn been. Leroy tikte op de hordeur.